

David en Jonathan

In de serie 'Zo voelt het, zijn met velen'

18 november 2012

Inleidende vraag

Deze viering gaat over vriendschap, keuzes maken, voor iemand gaan.

Ik nodig jullie uit om even kennis te maken met degene die naast je zit en met elkaar te praten over de vraag: is er iemand in je leven of in je leven geweest voor wie jij door het vuur zou gaan?

Licht en Groet

Wie in het donker een kaars aansteekt
maakt licht,

wie in het licht een kaars aansteekt

bidt om méér dan licht alleen:

om licht en om liefde, om de aanwezige in ons midden, om vriendschap

Om de vonk die soms heel diep in je verborgen kan zitten weer te laten opvlammen

waardoor ruimte en licht in je ontstaat waarin je de ander kunt zien ,

Voor hem of haar door het vuur kunt gaan.

Waar het over gaat

'Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen'.

Over liefde en vriendschap, daar gaat het over in deze viering.

Over de vreugde en de pijn daarvan.

We zoomen in op de relatie tussen David en Jonathan.

Wat was dat voor een keuze die Jonathan maakte voor David?

En wat voor keuzes maken wij in onze vriendschappen?

Mag dat wat kosten?

En hoe houdt je een vriendschap in leven?

Deze viering staat in een serie van vieringen,

met als thema:

'Zo voelt het, zijn met velen'.

De eekhoorn en de mier

Een verhaal van Toon Tellegen

Eekhoorn (E), Mier (M) Verteller (V)

V Op een ochtend klopte de mier al vroeg op de deur van de eekhoorn.

E Gezellig',

V zei de eekhoorn.

M 'Maar daar kom ik niet voor,'

V zei de mier.

E 'Maar je hebt toch wel zin in wat stroop?'

M 'Nou ja, een klein beetje dan.'

V Met zijn mond vol stroop vertelde de mier waarvoor hij gekomen was.

M 'We moeten elkaar een tijdje niet zien,'.

E 'Waarom niet?'

V De eekhoorn was verbaasd.

Hij vond het juist gezellig als de mier zomaar langskwam.

Hij had zijn mond vol pap en keek de mier met grote ogen aan.

M 'Om erachter te komen of we elkaar zullen missen,'
 E 'Missen?'
 M 'Missen. Je weet toch wel wat dat is?'
 E 'Nee,'
 M 'Missen is iets wat je voelt als iets er niet is.'
 E 'Wat voel je dan?'
 M 'Ja, daar gaat het nou om.'
 E (verdrietig) 'Dan zullen we elkaar dus missen,'
 M 'Nee, want we kunnen elkaar ook vergeten.'
 E 'Vergeten! Jou!'
 M 'Nou, schreeuw maar niet zo hard.'
 V De eekhoorn legde zijn hoofd in zijn handen.
 E (zacht) 'Ik zal jou nooit vergeten',
 M 'Nou ja', 'Dat moeten we nog maar afwachten.' 'Dag!'
 V En heel plotseling stapte hij de deur uit
 en liet zich langs de stam van de beuk naar beneden zakken.
 De eekhoorn begon hem onmiddellijk te missen.
 E 'Mier,' riep hij, 'ik mis je!'
 V Zijn stem kaatste heen en weer tussen de bomen.
 M 'Dat kan nu nog niet!'. 'Ik ben nog niet eens weg!'
 E 'Maar het is toch zo!'
 M 'Wacht nou toch even,'
 V klonk de stem van de mier nog uit de verte.
 De eekhoorn zuchtte en besloot te wachten.
 Maar hij miste de mier steeds heviger.
 Soms dacht hij even aan beukennotenmoes,
 of aan de verjaardag van de tor, die avond,
 maar dan miste hij de mier weer.
 's Middags hield hij het niet langer uit en ging hij naar buiten.
 Maar hij had nog geen drie stappen gedaan of hij kwam de mier tegen,
 moe en bezweet, maar tevreden.

M 'Het klopt,'. 'Ik mis jou ook. En ik ben je niet vergeten.'
 E 'Zie je wel,'
 M 'ja',
 V En met de armen om elkaars schouders liepen zij naar de rivier
 om naar het glinsteren van de golven te gaan kijken.

Uit : "Misschien wisten zij alles" van Toon Tellegen (uitgeverij Querido)

Overweging: Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen

Lieve mensen van God,

Het woord 'vriendschap' lijkt bijna te klein
 voor de liefde die David en Jonathan voor elkaar voelen.
 Meerdere keren staat er in de tekst:
 "Jonathan hield van David als van zijn eigen leven."
 Hij ging voor David door het vuur.

Moet je je voorstellen:
 David had de reus Goliath verslagen.

Rechtstreeks van het slagveld, staat hij even later voor koning Saul,
gewoon in zijn herderskleren,
met het bloedende hoofd van Goliath in zijn hand.
En Jonathan, de zoon van de koning,
ziet David en hij voelt zich meteen tot hem aangetrokken.
Een diepe liefde groeit en Jonathan schenkt David
zijn mantel, zijn wapens en zijn koppelriem.

Maar het is in ieder geval niet alléén uit verlangen naar David
dat Jonathan zijn mantel uitdoet – dit gebaar betekent iets.
Het weggeven van een mantel betekent in de bijbel het overdragen van een ambt.
Een mantel is in dit soort verhalen altijd een ambtsgewaad.
Jonathan leert David kennen en herkent een koning in hem.
David zal koning zijn en niet Jonathan.
Die lading zit van meet af aan in hun vriendschap.

Koning Saul wil dat Jonathan zijn opvolger zal zijn,
maar stiekem hééft de profeet Samuel David al gezalfd tot de nieuwe koning.
Het Messiaanse koningschap plant zich nu eenmaal zelden voort in een rechte lijn,
zoals we eerder zagen, bij Ruth en Rachab, onder anderen.

Wat was er zó aantrekkelijk aan David
dat Michal en Jonathan voor hem vällen en voor hem kíezen, dat fascineert me.
Toen de profeet Samuel bij Isaï kwam en hem vroeg naar diens zonen,
liet Isaï David, de jongste niet eens opdraven, vanuit het veld.
“In hem kon de profeet niet geïnteresseerd zijn.”
Maar het bleek juist die jongste te zijn, voor wie hij kwam.
Geen man, gepantserd met een zwaar harnas,
maar een jongen, gewapend met het werktuig
waarmee hij de schapen op het veld verdedigde tegen de wolven:
een slinger en een steen – ook dodelijk daar niet van.
Maar het maakt duidelijk waar het deze jongen om te doen is:
hij is niet uit op machtsvertoon of eigen roem,
maar het gaat hem om het verdedigen van de zwakkeren,
zoals het een Messiaanse koning betaamt.

Een gewone herdersjongen was David, maar met een zeer ontwapenende uitstraling,
getuige de reactie van Jonathan.
Dichter, zanger, muzikant,
maar ook een vechter, legeraanvoerder en later koning.

“Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen”
Dat is de dichtregel die we hebben meegegeven aan deze viering.
De regel is uitgehouwen in het roze marmer van het homomonument in Amsterdam.

David en Jonathan hielden veel van elkaar.
Zoveel dat David een lied componeerde bij de dood van Jonathan.
In dat lied roemt David Saul en Jonathan als helden
en hij bezingt zijn liefde voor Jonathan:
“Liefde, dieper dan voor vrouwen”, zingt David over zijn liefde voor Jonathan.

Zij aan zij kwamen Jonathan en Saul om het leven, in de strijd tegen de Filistijnen.
Nu was er ruimte voor het koningschap van David.
David heeft het koningschap niet genomen,
terwijl hij Saul meerdere keren had kunnen doden.
Maar hij heeft het gekregen, van Godswege,
eerst van Samuel, toen van Jonathan en Michal en tenslotte van het volk.
Zijn eerste koninklijke decreet behelste
dat alle Judeeërs zijn heldenlied voor Saul en Jonathan moesten leren.

David hield zielsveel van Jonathan,
maar dat betekende niet dat David niet van vrouwen hield.
Michal was de eerste vrouw van David. Zij redde hem zijn leven.
En toen David uit de bergen tevoorschijn kwam met zijn mannen,
kwamen er twee nieuwe vrouwen mee in zijn gevolg: Abigaïl en Achinoäm.
En dat waren zeker niet de laatsten die hij aan zijn harem toevoegde.

Hoe het ook zij, het gaat hier om 'Diepe liefde'.
Dat kan liefde van een man zijn of van een vrouw,
voor een man of voor een vrouw –
diepe liefde en een mateloos verlangen naar vriendschap.

'Vriendschap' – is een woord dat veel oproept:
oude herinneringen, mooie verhalen,
maar ook pijn en verdriet:
om mensen die we hebben verloren aan de dood,
of omdat we gekwetst zijn geraakt door ruzie, of afstand,
of omdat jaloezie zoveel pijn doen.

"Vriendschap is een illusie", zingen sommigen.
Maar volgens mij zeg of zing je dat alleen als je heel erg teleurgesteld bent geraakt
en er niet goed overheen kunt komen.

"Ik heb geen vrienden", zeggen anderen.
Maar iedereen heeft vrienden.
Iedereen heeft mensen om zich heen waar hij iets mee doet,
of voor wie zij een warm plekje heeft in haar hart.
Het kan zijn dat je vriendschappen niet voldoen
aan de hoge verwachtingen die je hebt van vriendschap,
maar iedereen heeft vrienden.

Vriendschap is iets heel kostbaars in ons leven.
Iets om te koesteren.
In vriendschappen bewaar je iets van het mooie van het leven,
van de dromen die je deelde en de avonturen die je samen beleefde.
In oude vriendschappen kun je je soms opeens weer jong en springlevend voelen.
Een vriend draagt herinneringen met zich mee die anderen niet kennen.
Een vriend kan een sfeer present stellen, alleen al door zijn blik, of door haar houding.
Dan ben je onmiddellijk weer samen, alsof er geen tijd verstreken is.
Daarom is het ook zo'n groot verlies als een goede vriend overlijdt;
je raakt iets van jezelf kwijt.

Het lijkt alsof je eigen wereld kleiner wordt,
omdat die vriend of die broer of zus er niet meer is, met wie jij die oude wereld deelde.

Met het thema vriendschap komt dit allemaal mee:
diepe vreugde en diep verdriet.

Een vriendschap kan ook uitdoven, of kapot gaan.
Verloren gaan in geruzie.
Je kunt letterlijk slijten aan elkaar.

Het mooie van dat gebaar van Jonathan,
vind ik, dat hij zichzelf ontwapent.
Hij geeft zichzelf over aan David.
Hij had ook een andere keuze kunnen maken.
Hij had David een dolk in de rug kunnen steken, bijvoorbeeld, uit eigen belang.
En dat was niet eens nodig, hij had David aan zijn vader over kunnen laten,
om zijn eigen koningschap veilig te stellen.
Zo zou het bij Shakespeare gegaan zijn
en zelfs onder de zonen van David onbrandde er een hevige strijd om het koningschap.
Maar niet bij Jonathan.
Jonathan én Michal waren in staat om een stap opzij te doen.
Zij zagen in David iets wat boven hem uitsteeg.

Is dat niet de ware aard van vriendschap?
Dat je iets ziet in elkaar?
Een kracht of een talent,
dat door die ander belichaamd wordt,
een gave van God.
Echte vrienden zien iets in jou,
ook als je het zelf soms even niet ziet.
Dat wij als mensen beeld zijn van God,
dat zien vrienden in elkaar.
Dat je je bij elkaar ten diepste geaccepteerd en gewaardeerd mag weten.
Dat is toch de kracht van vriendschap?
En juist daarom kan het ook zo misgaan, tussen vrienden, omdat het zo diep gaat.

Bijzonder aan de liefde van Jonathan vind ik,
dat hij niet jaloers is.
Of, misschien is hij dat wel, maar het krijgt niet de overhand.

Hij herkent in David diens roeping en betwist dat niet,
maar ondersteunt dat.
Misschien herkende hij zich ook in de idealen van David:
in diens liefde voor recht en vrede,
in diens passie om de zwakkeren te beschermen.
Dat was hetgene waarin koning Saul tekort schoot, ook volgens profeet Samuel.
Jonathan en Michal waren als geen ander in de positie om het verschil te zien,
tussen die twee.
Jonathan sloot met David een verbond:
Ik geef jou mijn trouw en ik verraad je niet aan mijn vader,
maar dan moet jij mijn huis intact laten en mijn familie in leven laten. En dat deed David.

Wat is het mysterie van de liefde?
Een belangrijk ingrediënt is in ieder geval 'onbaatzuchtigheid'
en een oprecht hart.
Misschien gaat het in de liefde vooral om:
'jezelf geven'.
Het diepste delen met die ander, datgene wat jou beweegt -
en dat blijven doen en blijven durven.
'Je liefde geven',
steeds opnieuw, zonder verbittering,
maar met oprechte vergeving, onderling, 7 x 70 maal.
Dat hoeft geen opgave te zijn, als die liefde van God komt.

Dankzij Gods grote liefde, mogen wij liefhebben.
In I Johannes 4 staat het zo:
"Geliefde broeders en zusters,
als God ons zo heeft liefgehad,
moeten ook wij elkaar liefhebben.
Niemand heeft God ooit gezien,
maar als wij elkaar liefhebben,
blijft God in ons
en is zijn liefde in ons ten volle werkelijkheid geworden."

AMEN

Voorbeden

Bidden wij
Om vriendschap
Om ruimte in ons hart
Onszelf te openen
Onze pantsering te doorbreken
Liefde te durven doen
Door het vuur te gaan
De angst voor afwijzing of verlies te riskeren

Ons te durven verbinden
Ook aan wie niet in ons straatje past
Die ons een ongemakkelijk gevoel geeft
In wie de vonk van de liefde gedooft lijkt

Openen wij ons hart voor
Mensen die door oorlog en onderdrukking uit elkaar gedreven zijn
Voor de Irakezen in hun tentenkamp bij het CS
Ze kunnen niet terug
Ze missen zelfs letterlijk warmte
Ze missen hun vrienden en familie
Laten wij onze ogen open houden voor het onrecht dat ook in Nederland heerst

Bidden wij om lef,
Het meervoud van lef is leven, zei Loesje al.

Lef om echte vriendschap aan te gaan
Lef om te leven
In vriendschap
En liefde

Dat wij uw grote liefde laten stromen van mens tot mens

Uitzending en Zegen

Wij mogen bondgenoten zijn, vrienden en vriendinnen van de Levende God.

Laten we dan tot zegen zijn en elkaar zegenen.

Ik nodig u uit om uw hand op de schouder van uw buurman of buurvrouw te leggen.

God zal met je meegaan

Als licht in je ogen
en lamp voor je voet,

als hand op je hoofd
en arm om je schouder,

als baken bij ontij
en verte die wenkt,

als groet op je lippen
en hoop in je hart,

als stem die je uitdaagt
en woord dat je weg zoekt.

Zo zegent ons God.

AMEN